

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2546 : 10) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อ อีกทั้งกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (มาตรา 27)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบันก่อให้เกิดภาวะวิกฤติแก่สังคมไทยเป็นอย่างมากและส่งผลกระทบต่อคนไทยและประเทศชาติโดยรวม(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2546 : 16) ดังนั้น คนในสังคมซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ จะต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในทิศทางที่เหมาะสม ถูกต้องและต่อเนื่อง จึงจะทำให้คนในสังคมอยู่ได้อย่างมีความสุข สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และใช้การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นปัจจัยของการเรียนรู้สร้างสรรค์ปัญญาและรู้จักแก้ปัญหาเพื่อการดำรงอยู่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมอย่างมีความสุข การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพดังกล่าว การเรียนรู้ นับว่าเป็นกระบวนการสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นการเรียนรู้ จากสภาพการณ์จริง และจากเงื่อนไขรอบ ๆ ตัว ตลอดจนการแสวงหาทางออกของปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิตมีการเรียนรู้ไปแก้ปัญหาไป สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ ความสนใจ จากองค์ความรู้ภายในชุมชนที่มีอยู่และองค์ความรู้ภายนอกชุมชนที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ รวมทั้งองค์ความรู้ ด้านการบริหารจัดการจะช่วยให้คนในชุมชนสามารถจัดการวิถีชีวิตของตนและชุมชนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ กลไกสำคัญที่จะเชื่อมโยงองค์ความรู้ภายในและองค์ความรู้ภายนอกได้เป็นอย่างดี

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

(ราชกิจจานุเบกษา, 2551:1-11)ในการจัดการศึกษานอกระบบนั้น ได้บัญญัติให้จัดกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบหลักสูตรวิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น ให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (มาตรา 4) โดยให้เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ทุกคน ควรได้รับบริการทางการศึกษาอย่างน้อยในระดับการศึกษาภาคบังคับ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนสังคมในการจัดการศึกษา (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2546 : 21) การส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดผลอย่างกว้างขวางและมีคุณภาพตามนโยบายและกฎหมายที่บัญญัติในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ซึ่งได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2551 นั้น จำเป็นต้องมีทิศทางการส่งเสริมสนับสนุน ภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ตอบสนองความต้องการของภาคีเครือข่ายอย่างแท้จริง เพื่อให้ภาคีเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลังจากมีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวแล้ว

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกคนในชุมชนที่รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของการส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (มาตรา 25) และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยากร ตลอดจนทุนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย

และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง โดยบุคคลในชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์จากการบริการ การศึกษาได้ตลอดเวลา ส่งเสริมให้เกิดการสร้างหลักสูตรที่หลากหลายไว้เพื่อบริการชุมชน และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น โดยให้อิสระ ผู้เรียนได้ออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติมากกว่าบอกให้รู้ สามารถสร้างความรู้ตามที่คุณเรียนต้องการใช้ ประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพของตนเอง การจัดการเรียนรู้มี 3 ลักษณะ(สำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน. 2547 : 1-2) คือ การจัดการศึกษาสายสามัญ การจัดการศึกษาสายอาชีพ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีครูศูนย์การเรียนชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมร่วมกับ ชุมชน

กิจกรรมการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

(สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2546 : 9) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียนแต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่าง ๆ ประชากรที่มีอายุพ้นวัยเรียนใน ระบบโรงเรียนไปแล้ว ตลอดจนประชากรวัยแรงงานและวัยอื่น ๆ โดยไม่จำกัดวัย เพศ พื้นฐาน การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ความสนใจ ฯลฯ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านความรู้ที่เป็น พื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพและข่าวสารข้อมูลที่เป็น ปัจจุบันในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และปรับตัวเข้ากับเจตนารมณ์และ สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การศึกษาประเภทนี้มีความยืดหยุ่นในเรื่องระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียน หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล สถานที่เรียน ผู้เรียน สามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดเรียนได้เมื่อมีภาระความ จำเป็นและกลับมาเรียนใหม่ได้เมื่อต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียน และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคม หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาประเภทนี้ไม่ จำกัดเฉพาะสถาบันการศึกษา อาจเป็นหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่ยั่งยืน ถาวร และต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547 : 20) เพราะชุมชนจะเป็น ศูนย์กลางของการจัดการศึกษาให้กับชุมชน ทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนรวมตลอดทั้งชีวิตของชุมชน จะเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่ยืดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน นัก การศึกษานอกโรงเรียนจะต้องยึดชุมชนเป็นเงื่อนไขสำคัญในการจัดการศึกษา ชุมชนนับว่ามี ความสำคัญยิ่งในกระบวนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การเข้าร่วมของชุมชนเน้นตั้งแต่การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การร่วมกำกับดูแล ตลอดจนการช่วยติดตามและ ประเมินผลในบางเรื่อง ซึ่งการเข้าร่วมของชุมชนดังกล่าว เป็นลักษณะของการร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนของกรมการสถานศึกษาและเครือข่ายต่าง ๆ ชุมชนมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพ การศึกษาภายนอกในมาตรฐานที่ 10 มีการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนและเครือข่าย ตัวบ่งชี้ที่ 1 ใช้ชุมชน องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้

คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : ข้อ 12) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในชุมชน มีความเสียสละสนใจให้ความร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นของชุมชน เพื่อให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้มาใช้บริการมีบทบาทหน้าที่ในการประสานงาน แสวงหาอาคารสถานที่ที่เหมาะสมเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประสานจัดหา บริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย กำกับดูแล เสนอแนะการดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดทำแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำเสนอผลการจัดกิจกรรมในรอบปีต่อสาธารณะ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมระบบการเรียนรู้ของชุมชนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

สภาพปัจจุบันปัญหาและการเข้าร่วมกิจกรรมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2552 : 8) พบว่า คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ด้านกระบวนการดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างจริงจังและไม่มีการประสานความร่วมมือจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเครือข่าย ปัญหาดังกล่าวมาส่งผลให้การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผลที่ตามมาคือ คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและการดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้การดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินการด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ผ่านมาของคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจจัดทำกรอบทิศทาง การพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) พบว่า ยังไม่สามารถแสดงผลและศักยภาพที่แท้จริงได้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และการรักการอ่าน พร้อมทั้งได้เสนอให้มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนทุกคน ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้ช่วย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ได้ตระหนักในปัญหาและต้องการหาวิธีและแนวทางแก้ไขปัญหานั้น เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งจะ

เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามแนวคิดของกาญจนภรณ์ จำปี (2553 : 63) ใน 4 ด้าน

ด้านที่ 1 การร่วมคิดวางแผน

ด้านที่ 2 การร่วมดำเนินงาน

ด้านที่ 3 การร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

ด้านที่ 4 การร่วมประเมินผล

โดยกรอบแนวคิดในการวิจัยใน 4 ด้านดังกล่าว เพื่อให้การจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้รับการยอมรับคือ การศึกษาตลอดชีวิต โดยเหตุที่ “บุคคล” จำเป็นต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาตลอดชีวิต “สังคม” ต้องการสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะคิดต่อสื่อสาร

ช่วยกันแก้ปัญหาของสังคมและพัฒนาสังคมได้ และ “ประเทศชาติ” ต้องการประชากรที่มีคุณภาพ เป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,144 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ 13 อำเภอ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 136 คน และคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 133 แห่ง จำนวน 1,995 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 425 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 10 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 97 คนและคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 133 แห่ง จำนวน 320 คน ได้มาจาก ประชากรโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง Krejcie และ Morgan (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 303)

2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2554 ถึง เดือนมิถุนายน 2554

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพ จำแนกเป็น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกัน ความเกี่ยวข้อง ความเชื่อมโยงของหน่วยงาน กคน. และภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง 4 ด้าน ได้แก่ ร่วมคิดวางแผนร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น และร่วมติดตามประเมินผล

2. การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

3. การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

4. สำนักงาน กศน. หมายถึง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ซึ่งปรับเปลี่ยนภารกิจมาจากสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนหรือกรมการศึกษานอกโรงเรียนในอดีต

5. คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

6. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

7. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยากร ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน โดยมีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อ.) ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือองค์กรในชุมชน ร่วมกันจัดตั้งขึ้นในหนึ่งตำบลจะมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหนึ่งแห่ง แต่ละศูนย์การเรียนรู้จะมีครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 1 คน ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์ และมีคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

จำนวน 15 คน

8. การพัฒนาความร่วมมือคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนาบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และให้การนิเทศภายใน

9. กระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน หมายถึง การทำงานร่วมกันระหว่างครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในการพัฒนาความร่วมมือเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
มหาสารคาม

ประโยชน์ที่ได้รับจากผลการวิจัย

1. เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อเสนอในการปรับนโยบายในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY